

Memorandum 2011-3

De WODC-Recidivemonitor

4^e, herziene versie

B.S.J. Wartna
M. Blom
N. Tollenaar

Memorandum

De reeks Memorandum omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht.

Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Veiligheid en Justitie weergeeft.

Bestelgegevens

Exemplaren van deze publicatie kunnen schriftelijk worden besteld bij

Bibliotheek WODC, kamer TN-3A03
Postbus 20301, 2500 EH Den Haag
Fax: (070) 370 45 07
E-mail: wodc@minjus.nl

Memoranda worden in beperkte mate gratis verspreid zolang de voorraad strekt.
Alle nadere informatie over WODC-publicaties is te vinden op Justweb en op www.wodc.nl

Inhoud

1	Inleiding — 5
2	Methodiek van de WODC-Recidivemonitor — 7
2.1	De Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie — 7
2.2	Onderzoek naar specifieke interventies of dadergroepen — 8
2.3	Verwerking van de ruwe gegevens — 9
2.4	Definitie van recidive — 11
2.5	Recidivecriteria — 11
2.6	Analyse — 12
3	Lopend en afgerond onderzoek — 17
4	REPRIS — 19
5	Dataleveranties — 21
	Literatuur — 23
	Bijlagen
1	Indeling van afdoeningen — 25
2	Welke strafzaken tellen mee en welke niet? — 27
3	Indeling van delicten naar ernst — 29
4	Analysetechnieken — 33

1 Inleiding

De WODC-Recidivemonitor is een langlopend onderzoeksproject waarin gestandaardiseerde recidivemetingen worden verricht onder uiteenlopende dadergroepen. Met dit project krijgt Justitie beter zicht op de uitstroomresultaten van strafrechtelijke interventies en op het verloop van criminele carrières, zowel bij jeugdige als bij volwassen daders. De metingen in het kader van de Recidivemonitor verlopen volgens een vaste methode. De uitkomsten van het onderzoek zijn hierdoor onderling vergelijkbaar. Bij belangrijke dadergroepen worden de metingen herhaald afgenomen, zodat de ontwikkeling van de recidive in kaart wordt gebracht en ook het verdere verloop van strafrechtelijke carrières bestudeerd kan worden.

2 Methodiek van de WODC-Recidivemonitor

2.1 De Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie

De gegevens voor het onderzoek zijn afkomstig uit de Onderzoek- en Beleidsdatabase Justitiële Documentatie (OBJD), een database die speciaal met het oog op de Recidivemonitor is ontwikkeld. De OBJD is een kopie van het JDS, het officiële justitiële documentatiesysteem dat wordt beheerd door de Justitiële Informatiedienst (JustID) in Almelo. Alle gegevens in de OBJD zijn gepseudonimiseerd; naamsgegevens en dergelijke ontbreken en andere identificerende gegevens (bijvoorbeeld parketnummers) zijn versleuteld.

Het JDS geeft voor alle (rechts-)personen die met Justitie in aanraking zijn gekomen, een overzicht van de strafzaken waarin zij als verdachte centraal stonden. Van elke strafzaak is geregistreerd wanneer en bij welk parket de zaak werd aangemeld, om welke delicten het ging en hoe en door welke instantie de zaak is afgedaan. Elk kwartaal wordt de OBJD ververs met de meest recente gegevens uit het JDS. Een belangrijk verschil met het JDS is dat de gegevens in de OBJD niet verwijderd worden als de wettelijke bewaartermijnen verstreken zijn; zij blijven voor onderzoek beschikbaar. Gegevens in JDS worden verwijderd op het moment dat de wettelijke bewaartermijn voor het betreffende delict verstreken is. Voorwaarde voor opname in het JDS is dat de persoon na 1996 nog in aanraking is gekomen met Justitie. Is dat niet zo, dan kan het zijn dat de zaken van een verdachte nog niet in het systeem zijn ingevoerd. Ze zijn dan ook niet in de OBJD te vinden.¹

Box 1 Justitiële Documentatie

Het Justitiële Documentatiesysteem (JDS) bevat actuele en historische strafrechtelijke informatie van alle natuurlijke- en rechtspersonen die op enigerlei wijze met Justitie in aanraking zijn gekomen. Nieuwe gegevens worden rechtstreeks aan het JDS toegevoegd, onder meer vanuit het Geïntegreerd Processysteem Strafrecht (GPS), voorheen het Communicatie Openbaar Ministerie Parket AdministratieSysteem (COMPAS) van de parketten. Het JDS is in het begin van de jaren '90 van de vorige eeuw ontstaan. Tot die tijd werd alle informatie over delicten en afdoeningen door de arrondissementsparketten bijgehouden op kaarten. Deze werden naar de toenmalige Centrale Justitiële Documentatiedienst (CJD) – nu JustID – gestuurd, waar de gegevens van de niet-verjaarde zaken werden gefotografeerd en op een zogenoemde 'image' kwamen te staan. Verjaarde zaken werden 'op film' gezet. Het JDS (en dus ook de OBJD) geeft een compleet beeld van de strafzaken van personen die na 1996 met Justitie in aanraking zijn gekomen. Eind 2010 bevatte de OBJD gegevens van bijna 3,8 miljoen personen en ongeveer 12 miljoen strafzaken. Wanneer een nieuwe strafzaak van een persoon bij de JustID wordt gemeld, dan wordt ook bekeken of deze nog zaken op een image heeft staan. Is dat het geval, dan worden deze oude zaken ingevoerd in het JDS. Ook als men onderzoek doet naar specifieke personen die na 1996 geen melding meer hadden, worden zaken die op image staan alsnog ingevoerd. De verjaarde zaken die op film staan, worden in principe niet meer ingevoerd en gaan dus verloren voor onderzoek.

¹ Komt er bij de Justid echter een informatieverzoek binnen naar aanleiding van een verdachte die alleen vóór 1996 in aanraking kwam met Justitie, dan worden deze zaken alsnog in het JDS ingevoerd, waarna ze een kwartaal later automatisch ook in de OBJD terug te vinden zijn.

Box 2 Kwaliteit van de gegevens

In het JDS worden alle misdrijven en overtredingen geregistreerd aangaande natuurlijke en rechtspersonen, zoals benoemd in de 'Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens'. De gegevens in het JDS worden grotendeels geautomatiseerd aangeleverd vanuit onder andere de arrondissementsparketten en gerechtshoven. In het 'Besluit justitiële gegevens' is uitdrukkelijk geregeld welke justitiële gegevens in de justitiële documentatie worden geregistreerd.

Het komt voor dat de gegevens van één persoon op naam van twee ogenschijnlijk verschillende personen geregistreerd worden. De JustID doet doorlopend onderzoek naar dit fenomeen en corrigeert eventuele registratiefouten.

Ook het WODC houdt de kwaliteit van de gegevens nauwgezet in de gaten. Zo wordt – iedere keer als de gegevens ververst worden – nagegaan of er onverwachte veranderingen zijn opgetreden, worden tellingen verricht en worden gestelde randvoorwaarden geverifieerd. Daarnaast worden – als de gegevens ververst zijn – de recidivecijfers met terugwerkende kracht voor alle jaarcohorten opnieuw berekend en vergeleken met de oude cijfers. Dit levert een extra inzicht op in de kwaliteit van de nieuwe gegevens.

2.2 Onderzoek naar specifieke interventies of dadergroepen

De OBJD bevat alleen globale afdoeninggegevens. Het soort straf of maatregel is opgenomen en de hoogte of duur ervan.² Welk specifiek leerproject iemand volgde of in welke inrichting de detentie werd doorgebracht, wordt bijvoorbeeld niet vermeld. Bij onderzoek naar interventies waarover in de OBJD geen informatie wordt bijgehouden, kunnen de gegevens van de daders niet rechtstreeks uit de database worden gehaald en is een tussenstap nodig via de JustID. De JustID levert op aanvraag de gepseudonimiseerde nummers aan waaronder de betrokken personen in de OBJD te vinden zijn. Om deze tussenstap te kunnen maken, moeten van elke persoon in de onderzoeksgroep de volgende gegevens beschikbaar zijn:

- volledige voornamen, tussenvoegsels en achternaam;
- geboortedatum, geboorteplaats en geboorteland; en
- indien van toepassing het parketnummer van de strafzaak (inclusief arrondissementscode).

In plaats van naams- en geboortegegevens kan ook gebruik gemaakt worden van het burgerservicenummer (BSN), het VIP-nummer (Verwijsindex Personen) of het strafrechtsketennummer (SKN), waarbij bijvoorbeeld de geboortedatum als controle kan dienen.

Op basis van bovenstaande gegevens zoekt de JustID de versleutelde nummers op waaronder de betrokken personen in de OBJD staan geregistreerd. Met behulp van deze versleutelde nummers kunnen alle relevante zaak-, delict- en afdoeninggegevens uit de OBJD worden gehaald. Omdat met deze procedure de anonimiteit van de respondenten wordt opgeheven, is voor dit type onderzoek toestemming nodig van de minister van Veiligheid en Justitie. Alle aanvragen voor informatie uit de OBJD lopen via het WODC (zie hoofdstuk 5).

² Bijlage 1 geeft een indeling van de afdoeningen die in de OBJD voorkomen.

2.3 Verwerking van de ruwe gegevens

De gegevens uit de OBJD en eventueel uit additionele bestanden, zijn vaak niet direct geschikt voor analyse, maar moeten eerst worden bewerkt. Dat gebeurt in een aantal stappen:

- **Aanwijzen uitgangszaak**
Om recidive te kunnen meten moet per persoon worden bepaald welke zaak als uitgangspunt dient voor de meting. Deze zaak noemen we de 'uitgangszaak'. In de meeste gevallen is de uitgangszaak een strafzaak die in de OBJD geregistreerd is. Soms echter ontbreekt het aan een vermelding in de OBJD. Dit is bijvoorbeeld het geval bij recidiveonderzoek onder jongeren met een ondertoezichtstelling (een civielrechtelijke maatregel) of bij recidiveonderzoek onder deelnemers aan een educatieve verkeersmaatregel (een bestuursrechtelijke maatregel). In dat geval wordt een extra regel aan het onderzoeksbestand toegevoegd die het startpunt vormt voor het berekenen van de recidive. We noemen dit een 'fictieve uitgangszaak'. Hetzelfde geldt wanneer we de strafzaak die als uitgangspunt dient vanwege registratiefouten niet terug kunnen vinden in de Justitiële Documentatie. Ook dan wordt een extra regel aan het onderzoeksbestand toegevoegd die het startpunt vormt voor het berekenen van de recidive. Soms wordt het uitgangspunt gevormd door meerdere strafzaken tegelijkertijd. Bijvoorbeeld indien een persoon in detentie heeft gezeten wegens verschillende strafzaken. Bij het vaststellen van de recidive (en ook de omvang van het strafrechtelijk verleden) blijven deze strafzaken dan buiten beschouwing.³
- **Bepalen startpunt recidivemeting**
Het startpunt van de observatieperiode – de periode waarover recidive wordt vastgesteld – is de datum waarop de uitgangszaak is *ingeschreven* bij het Openbaar Ministerie (OM). Op die manier brengen we de recidive in kaart vanaf het moment dat de bemoeienis van Justitie aanvangt. Bij onderzoek naar specifieke interventies wordt veelal uitgegaan van de datum waarop de interventie is *afgerond*. Bijvoorbeeld bij het onderzoek naar ex-gedetineerden, ex-JJI-pupillen, ex-terbeschikkinggestelden en ex-reclassanten. De recidivemeting start voor deze groepen op het moment dat een persoon is uitgestroomd uit de inrichting of – in het geval van ex-reclassanten – wanneer de interventie is beëindigd. Het komt regelmatig voor dat het verblijf in een inrichting bestaat uit verschillende niet aaneengesloten verblijven. Een persoon heeft – wegens een bepaalde strafzaak of combinatie van strafzaken – bijvoorbeeld eerst in voorlopige hechtenis gezeten, is vervolgens enige tijd geschorst geweest om ten slotte het resterende deel van de detentie te ondergaan. Het startpunt van de observatieperiode is in dat geval het moment dat het laatste deel van de detentie voor de betreffende strafzaak (of strafzaken) is beëindigd. Om de duur van de detentie te berekenen worden ook de eerdere verblijven in ogenschouw genomen.
- **Samenvatten van informatie over het gepleegde delict**
De informatie over de gepleegde delicten wordt in de OBJD vastgelegd in termen van de overtreden wetsartikelen. Elk strafbaar feit bestaat uit maximaal vijf wetsartikelen. Aan elk feit wordt de wettelijke (maximale) strafdreiging toegevoegd.

³ Hetzelfde geldt voor zaken die gevoegd zijn bij één van deze zaken. Er is sprake van een voeging indien twee of meer ingeschreven strafzaken door het Openbaar Ministerie of de rechter worden samengevoegd teneinde deze als één strafzaak te behandelen.

Indien sprake is van één van de in titel IV of V van het Wetboek van Strafrecht genoemde artikelen, zoals een strafbare poging tot of medeplichtigheid aan het plegen van een misdrijf, wordt de strafdreiging conform het Wetboek van Strafrecht gecorrigeerd. Daarnaast wordt elk feit ingedeeld volgens de standaardclassificatie misdrijven 1993 van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Wanneer de aanklacht behalve primaire ook subsidiair ten laste gelegde feiten bevat, wordt in principe uitgegaan van het primaire feit, tenzij dit feit eindigde in een vrijspraak of een niet-schuldigverklaring door de rechter (zoals OM niet ontvankelijk of dagvaarding nietig). In dat geval wordt uitgegaan van het subsidiaire feit.

- **Samenvatten van informatie over de wijze van afdoening**
Strafzaken kunnen op uiteenlopende manieren worden afgedaan. Binnen een zaak kan sprake zijn van meer dan één vonnisonderdeel, aan het aantal onderdelen is geen maximum verbonden. De afdoeningsinformatie wordt per zaak samengevat. Dit gebeurt op twee manieren. Ten eerste wordt voor iedere zaak nagegaan of er sprake was van een bepaald type afdoening. Daarnaast wordt de afdoening van elke zaak ingedeeld in één van de volgende hoofdcategorieën: vrijheidsbeperkende maatregelen, onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen, taakstraffen, voorwaardelijke vrijheidsstraffen⁴, boetes, transacties en beleidssepots (zie ook bijlage 1). Door deze aanpak houden we zicht op het voorkomen van combinaties van vonnisonderdelen, maar kennen we ook de belangrijkste straf die in een zaak is opgelegd. Naast het soort afdoening wordt natuurlijk ook de hoogte of de duur van de straf bijgehouden.
- **Vaststellen van de volgorde en het tijdstip van strafzaken**
Om vast te kunnen stellen of en wanneer er wordt gerecidiveerd, moeten de strafzaken in volgorde worden gezet. Dit gebeurt aan de hand van de pleegdatum van het eerst gepleegde delict in een strafzaak. Wanneer deze voor de inschrijfdatum van de uitgangszaak (i.e. de zaak op grond waarvan iemand in de onderzoeksgroep is opgenomen) valt, dan rekenen we deze zaak tot het 'strafrechtelijk verleden'. Valt de pleegdatum na de inschrijfdatum van de uitgangszaak, dan beschouwen we de zaak als 'recidive'. Soms is een deel van de delicten in een zaak voor en een deel van de delicten na de inschrijfdatum van de uitgangszaak gepleegd. In dat geval beschouwen we de zaak als recidive. Het tijdstip van de recidive is in dat geval gelijk aan de pleegdatum van het eerste delict dat plaatsvond na de inschrijfdatum van de uitgangszaak.
De pleegdatum van delicten die voor 1997 zijn ingeschreven, is vaak onbekend. In dat geval wordt bij het vaststellen van de volgorde en het tijdstip van strafzaken afgegaan op de datum waarop de zaak is ingeschreven bij het parket. Deze datum wordt geschat op basis van het jaar van inschrijving en valt altijd tussen de pleegdatum (indien bekend) en de datum waarop de zaak is afgedaan. Hierbij wordt rekening gehouden met andere zaken die in dat jaar zijn ingeschreven en – indien van toepassing – de datum waarop het voorarrest gestart is of de datum van overlijden. Voor zaken die na 1 juli 2005 voor het eerst in het JDS geregistreerd zijn beschikken we over de registratiedatum in JDS. Indien de pleegdatum onbekend is gebruiken we deze datum voor het vaststellen van de volgorde en het tijdstip van strafzaken in plaats van de vermoedelijke minder betrouwbare schatting van de inschrijfdatum bij het parket.

⁴ Een 'voorwaardelijke straf' houdt in dat de straf wel wordt uitgesproken, maar dat deze niet ten uitvoer wordt gelegd. Wanneer de dader binnen de gestelde proeftijd opnieuw de fout in gaat, of bepaalde voorwaarden die de rechter gesteld heeft negeert, kan de straf alsnog ten uitvoer worden gelegd.

2.4 Definitie van recidive

De keuze voor de OBJD als gegevensbron impliceert dat met de Recidivemonitor alleen de criminaliteit die het Openbaar Ministerie te verwerken krijgt, in kaart wordt gebracht. Over de criminaliteit die niet wordt opgespoord en vervolgd, worden geen uitspraken gedaan.

Overtredingen blijven doorgaans ook buiten beschouwing. Niet alle overtredingen zijn in het JDS opgenomen. Alleen de overtredingen waarvan in de wet staat beschreven dat bij herhaling een zwaardere sanctie volgt, worden bijgehouden (zie het 'Besluit justitiële gegevens'). Bijna drie kwart van de overtredingen van natuurlijke personen in het JDS betreft een verkeersdelict, waarvan dertig procent een overschrijding van de toegestane maximumsnelheid. Onderzoekers van het WODC namen in het verleden vaak alleen de misdrijven mee. De Recidivemonitor sluit bij deze praktijk aan.⁵

Ook zaken die eindigen in een vrijspraak, een technisch sepot of een niet-schuldigverklaring van de rechter blijven buiten beschouwing. Alleen strafzaken die door de officier van Justitie worden afgedaan met een beleidssepot of een transactie of waarin de rechter een schuldigverklaring uitspreekt, tellen mee. In dergelijke gevallen is sprake van een 'geldige afdoening'. Strafzaken die nog niet zijn afgedaan, of zaken die in hoger beroep dienen, worden ook meegeteld. De kans dat zij eindigen in een technische uitspraak is gering. Ook zaken die gevoegd zijn bij een andere zaak tellen mee. Behalve zaken die gevoegd zijn bij de uitgangszaak; deze blijven buiten beschouwing als we kijken naar het strafrechtelijk verleden of recidive.⁶

2.5 Recidivecriteria

Bij het vaststellen van de recidive worden zes vaste criteria gehanteerd. In tabel 1 worden de criteria omschreven. De eerste vier – algemene, ernstige, zeer ernstige en ovs-recidive – verschillen onderling alleen wat betreft de ernst⁷ en de afdoening van de vervolgte delicten. Ze hebben altijd, dat wil zeggen in elke onderzoeksgroep, dezelfde betekenis. Dit geldt niet voor speciale en specifieke recidive. De betekenis van deze criteria hangt af van de aard van de uitgangszaak, dat is de zaak op grond waarvan iemand in de betreffende onderzoeksgroep is opgenomen. Speciale recidive wil zeggen: nieuwe justitiecontacten n.a.v. hetzelfde soort delict als in de uitgangszaak, bijvoorbeeld verkeersdelinquenten die opnieuw worden vervolgd voor een verkeersdelict, omgeacht het soort verkeersdelict. Specifieke recidive wil zeggen: nieuwe justitiecontacten vanwege hetzelfde wetsartikel als in de uitgangszaak. Bijvoorbeeld rijders onder invloed die opnieuw vervolgd worden voor het rijden onder invloed (art. 8 WVV 1994). In specifieke onderzoeken worden additionele criteria gebruikt. Zo wordt bij onderzoek naar ex-terbeschikkinggestelden ook de zogenoemde 'tbs-waardige' recidive standaard berekend (Bregman & Wartna, 2010) en worden bij onderzoek naar verkeerscriminaliteit behalve misdrijven ook verkeers-overtredingen meegeteld (Blom, Bregman & Wartna, in voorbereiding).

⁵ Wanneer de onderzoeksvraag daar aanleiding toe geeft worden de in de OBJD geregistreerde overtredingen wel meegenomen, bijv. in het geval van onderzoek naar verkeerscriminaliteit.

⁶ Bijlage 2 bevat een overzicht van de strafzaken die niet en de strafzaken die wel worden meegenomen. De laatste categorie wordt aangeduid met de term 'geldige justitiecontacten'.

⁷ In bijlage 3 staat een overzicht van veel voorkomende delicten naar ernst.

Tabel 1 Recidivecriteria

criterium	Omschrijving
Algemene recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van enig misdrijf, ongeacht de aard en ernst van de gepleegde delicten.
Ernstige recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van een misdrijf met een wettelijke strafdreiging van minstens 4 jaar.**
Zeer ernstige recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van een misdrijf met een wettelijke strafdreiging van minstens 8 jaar.
Ovs-recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van een misdrijf waarvoor een (deels) onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (ovs) opgelegd is.
Speciale recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van eenzelfde soort misdrijf als in de uitgangszaak.***
Specifieke recidive	Nieuwe, geldige* justitiecontacten naar aanleiding van eenzelfde misdrijf als in de uitgangszaak.****

- * Zaken die zijn afgedaan door het OM (exclusief technische sepots en zaken die zijn overgedragen naar een ander arrondissementsparket), zaken die zijn geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter en zaken die nog niet zijn afgedaan.
- ** Delicten met een lagere strafdreiging maar waarvoor wel voorlopige hechtenis kan worden opgelegd, vallen ook in deze categorie.
- *** Een voorbeeld van speciale recidive is het herhaaldelijk plegen van een verkeersdelict.
- **** Een voorbeeld van specifieke recidive is het herhaaldelijk rijden onder invloed.

2.6 Analyse

Aan de hand van bovenstaande criteria kan de recidive in de onderzoeksgroepen worden beschreven. Daarbij worden de volgende facetten onderscheiden:

- De prevalentie van de recidive: dit is het percentage recidivisten in de (sub-) groep.
- De frequentie van de recidive: dit is het gemiddelde aantal nieuwe justitiecontacten per recidivist.
- De omvang van de recidive: het totale aantal nieuwe justitiecontacten in de onderzoeksgroep.

Voor het vaststellen van de *prevalentie* van de recidive wordt gebruik gemaakt van survivalanalyse, een techniek die rekening houdt met kleine verschillen in de tijd dat de personen in het onderzoek kunnen worden gevolgd.⁸ Volgens elk van de criteria wordt berekend welk percentage van de onderzoeksgroep opnieuw in aanraking is gekomen met Justitie. Dat doen we niet over één vaste periode, maar voor elke periode waarover observaties zijn. Voor elk jaar volgend op de uitgangszaak wordt berekend welk deel van de onderzoeksgroep inmiddels heeft gerecidiveerd (figuur 1).

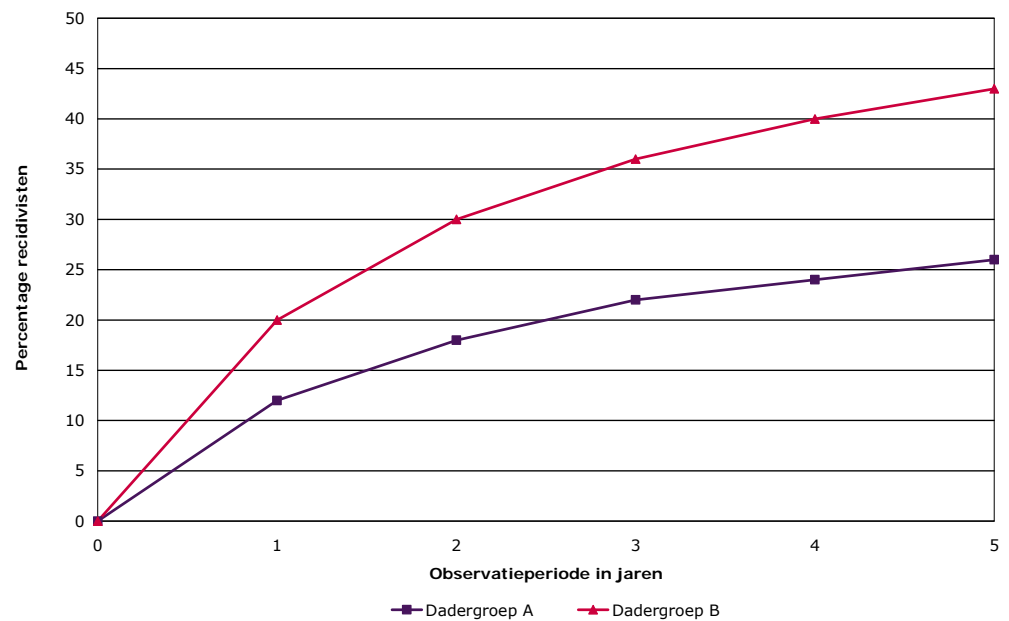
De *frequentie* van de recidive wordt berekend over de recidivisten in een groep en wordt uitgedrukt in het gemiddelde aantal nieuwe justitiecontacten dat zij sinds de uitgangszaak hebben opgebouwd (figuur 2). Voor elk jaar wordt dus het aantal recidivecontacten gedeeld door het aantal personen dat tot dan toe heeft gerecidiveerd volgens het betreffende recidivecriterium.⁹

⁸ Zie bijlage 4 voor een meer uitgebreide toelichting van de analysetechnieken die binnen de Recidivemonitor worden gebruikt.

⁹ Tot 2010 werd een andere definitie gehanteerd, namelijk het gemiddeld aantal nieuwe justitiecontacten gedeeld door het totale aantal recidivisten. Zo was de frequentie van ernstige recidive tot aan 2010 gedefinieerd als het

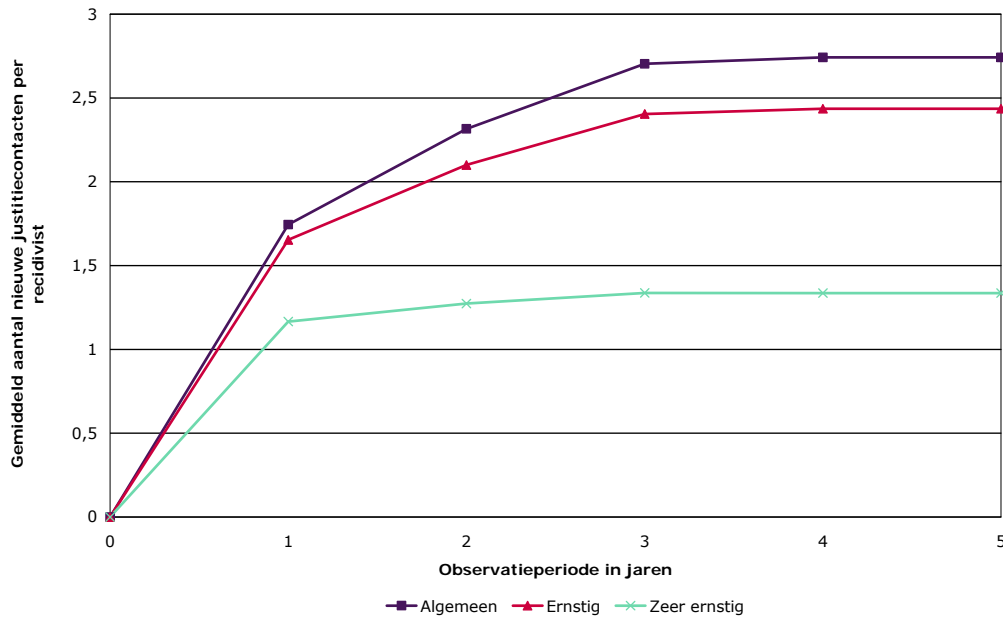
De totale *omvang* van de recidive, ten slotte, wordt afgebeeld zoals in figuur 3. De vlakken in de figuur geven aan hoeveel recidivecontacten er in de loop der jaren in de gehele groep zijn opgebouwd vanwege het plegen van relatief lichte, middel-zware en zware criminaliteit. Om een vergelijking met uitkomsten van ander onderzoek mogelijk te maken, worden de aantallen steeds berekend per 100 daders (i.e. zowel recidivisten als non-recidivisten).

Figuur 1 Prevalentie van algemene recidive onder dadergroep A en B (fictieve cijfers)

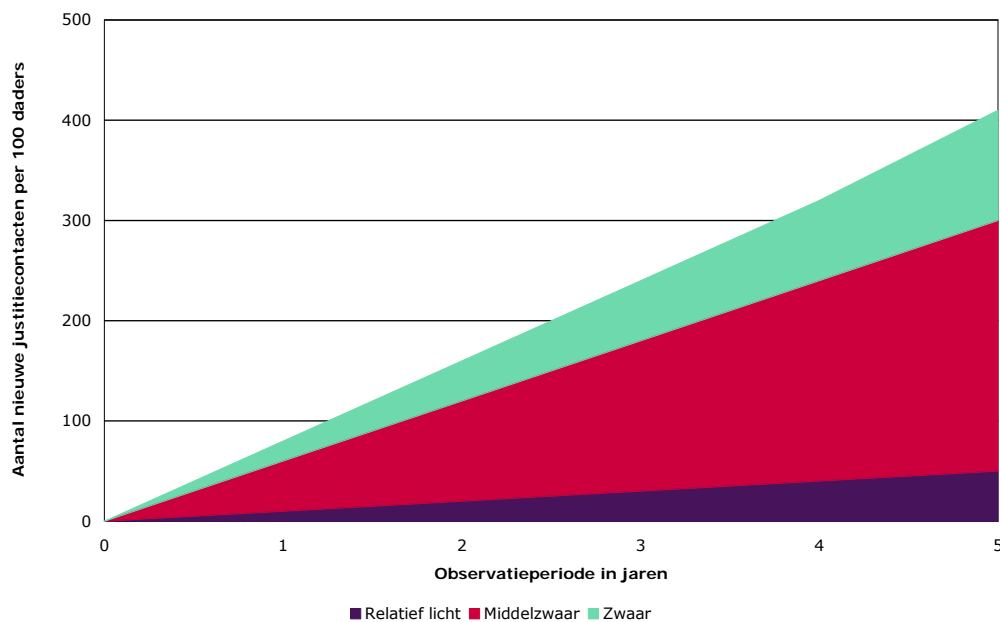

aantal nieuwe, ernstige justitiecontacten gedeeld door het aantal recidivisten (i.e. personen met ten minste één recidivezaak, ongeacht de aard of de ernst daarvan). In 2010 is de definitie gewijzigd in het aantal nieuwe, ernstige justitiecontacten gedeeld door het aantal ernstige recidivisten (i.e. personen met ten minste één ernstige recidivezaak).

Figuur 2 Frequentie van recidive, naar recidivecriterium (fictieve cijfers)

Figuur 3 Omvang van recidive, naar ernst van de gepleegde delicten (fictieve cijfers)

Het percentage recidivisten, het gemiddelde aantal nieuwe justitiecontacten en de omvang van de recidive zijn statistieken die een beeld geven van de omvang van de recidive in een groep. Waar mogelijk wordt ook onderzocht welke factoren van invloed zijn op het voortzetten van de strafrechtelijke carrière. Om deze aanvullende analyses te kunnen doen zijn extra gegevens nodig: achtergrondkenmerken van de respondenten, diagnostische gegevens, gegevens over het verloop van de betref-

fende interventie of over de omstandigheden waarin de justitiabelen na de tenuitvoerlegging van de sanctie terecht zijn gekomen. Zijn dergelijke gegevens beschikbaar, dan worden ze gekoppeld aan de informatie uit de OBJD en kunnen de verbanden tussen de diverse grootheden worden bestudeerd, bijvoorbeeld met behulp van Cox regressieanalyse (zie bijlage 4).

Recidive hangt samen met kenmerken als sekse, de leeftijd en het geboorteland van de dader, het type delict dat hij of zij pleegde, het aantal eerdere justitiecontacten en de leeftijd bij het eerste contact. Verschuivingen in de daderpopulatie op deze kenmerken zorgen voor schommelingen in het recidiveniveau. Met behulp van statistische modellen kan de invloed van deze verschuivingen geneutraliseerd worden en ontstaat er zicht op de 'netto-ontwikkeling' van de recidive. Dit noemen we *gecorrigeerde recidive*. In box 3 staat een meer uitgebreide toelichting op het totstandkomen van gecorrigeerde recidivecijfers en wordt ingegaan op andere toepassingen van statistische (voorspellings)modellen binnen de WODC-Recidivemonitor.

Box 3 Het gebruik van voorspellingsmodellen

Het WODC heeft op basis van de gegevens uit de OBJD voorspellingsmodellen ontwikkeld voor de vaste dadergroepen die met de monitor worden gevolgd: jeugdige en volwassen daders met een strafzaak, ex-gedetineerden, ex-pupillen van een justitiële jeugdinrichting, ex-terbeschikkinggestelden en ex-reclassanten. Voor elk van deze daderpopulaties is nagegaan welke invloed bepaalde daderkenmerken hebben op de kans op latere recidive. Het gaat daarbij onder meer om de sekse, de leeftijd en het geboorteland van de dader, het type delict dat hij of zij pleegde, het aantal eerdere justitiecontacten en de leeftijd bij het eerste contact. Ook het landelijke ophelderingspercentage is opgenomen in de modellen. Afgaand op de verbanden die werden gevonden, kan op basis van deze kenmerken voor elke selectie van daders een voorspelling worden gedaan van het percentage dat na verloop van tijd zal hebben gerecidiveerd. Eventuele verschuivingen in de daderpopulatie op de bovengenoemde kenmerken zijn daarin verdisconteerd. De modellen zijn opgesteld met behulp van survival en logistische regressieanalyse (zie bijlage 4).

Binnen de Recidivemonitor wordt op verschillende manieren gebruik gemaakt van voorspellingsmodellen:

- **Correctie van ruwe recidivecijfers**
Verschuivingen in de daderpopulatie op bovengenoemde kenmerken zorgen voor schommelingen in het recidiveniveau. Met de modellen kan invloed van deze verschuivingen geneutraliseerd worden en ontstaat er zicht op de 'netto-ontwikkeling' van de recidive. Zie bijvoorbeeld Recidivebericht 1997-2007 (Wartna et al., 2010).
- **Risicotaxatie**
Op basis van de modellen kan voor elke groep, maar ook voor individuele daders een (grove) inschatting worden gedaan van het recidivegevaar. De voorspellingen kunnen worden gebruikt in scenariostudies en bij de validering van formele risicotaxatie-instrumenten. Zie bijvoorbeeld StatRec (Wartna, Tollenaar & Bogaerts, 2009)
- **Benchmarking**
In elke sector van justitiële inrichtingen (gevangeniswezen, JJI en TBS) bestaan er verschillen in het recidivegevaar van de personen die in de inrichtingen worden gehuisvest. Door rekening te houden met deze instroomverschillen, kunnen de uitstroomresultaten van de inrichtingen beter met elkaar worden vergeleken en worden toegepast in een breder kwaliteitssysteem (benchmark).

- Effectonderzoek

De modellen bieden de mogelijkheden om 'virtuele vergelijkingsgroepen' samen te stellen. Voor elke groep daders kan immers worden berekend welke recidive op grond van hun achtergronden mag worden verwacht. Valt de waargenomen recidive hoger of lager uit, dan is dit mogelijk het effect van de sanctie die de daders hebben ondergaan. Indien het bij evaluatieonderzoek niet goed mogelijk is een controlegroep te formeren, kan de voorspelde recidive in de onderzoeksgroep worden gebruikt als referentiemateriaal. Zie bijvoorbeeld Recidive onder werkgestrafte jongeren (Alberda, Drost & Wartna, 2010).

3 Lopend en afgerond onderzoek

In het kader van de WODC-Recidivemonitor worden op dit moment zeven groepen justitiabelen met jaarlijkse metingen gevolgd (zie tabel 2). Naast deze groepen worden ook over 'veelplegers' statistieken verzameld en periodiek rapportages uitgebracht, zie bijvoorbeeld Monitor veelplegers 2010 (Tollenaar & Van der Laan, 2010). Hetzelfde geldt met ingang van 2012 voor plegers van huiselijk geweld. De methode van de Recidivemonitor wordt ook gebruikt bij eenmalige metingen, meestal als onderdeel van meeromvattend evaluatieonderzoek. Zo werken we mee aan onderzoek naar erkende gedragsinterventies en leveren we een bijdrage aan de evaluatie van maatregelen op het gebied van verkeerscriminaliteit. Verder zijn er onder meer recidivecijfers beschikbaar over jongeren die op de Glen Mills School hebben gezeten (Beijersbergen & Wartna, 2007), over ex-leerlingen van jeugdinstelling Den Engh (Wartna, Kalidien & Essers, 2006) en oud-bewoners van Exodus en de andere nazorgorganisaties (Van Wingerden et al., 2010). Zie www.wodc.nl/Recidivemonitor voor een actueel overzicht van het lopende en afgeronde onderzoek.

Tabel 2 Vaste onderzoeksgroepen

Groep	Omschrijving
Daders met een strafzaak	Personen met een geldig* justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf.
Volwassen daders met een strafzaak	Personen met een geldig* justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf, vallend onder het strafrecht voor volwassenen.
Jeugdige daders met een strafzaak	Personen met een geldig* justitiecontact naar aanleiding van een misdrijf, vallend onder het jeugdstrafrecht.
Ex-gedetineerden	Volwassenen die werden ontslagen uit een penitentiaire inrichting, met uitzondering van zij die uitstroomden uit vreemdelingenbewaring en personen die wachtten op uitzetting.
Ex-JJI-pupillen	Jongeren die uitstroomden uit een justitiële jeugdinstelling. Het gaat zowel om strafrechtelijk als civielrechtelijk geplaatste jongeren die uitstroomden uit een opvang- of een behandelinstelling.
Ex-terbeschikkinggestelden	Personen van wie de (deels) intramurale uitgevoerde TBS-maatregel formeel werd beëindigd.
Ex-reclassanten	Personen die een werkstraf hebben uitgevoerd of die een traject afsloten waarbij zij onder toezicht van de reclassering stonden.

* Zaken die zijn afgedaan door het OM (exclusief technische sepots), zaken die zijn geëindigd in een schuldigverklaring door de rechter en zaken die nog niet zijn afgedaan.

4 REPRIS

Een groot deel van het cijfermateriaal is opgeslagen in REPRIS, een interactieve webapplicatie die toegankelijk is via de website van het WODC. Via REPRIS kunnen onderzoekers, beleidsmedewerkers en andere geïnteresseerden de statistieken selecteren die voor hen relevant zijn.¹⁰ De cijfers in REPRIS zijn gebaseerd op gegevens uit de justitiële documentatie. REPRIS toont de ruwe cijfers, niet gecorrigeerd voor verschuivingen in de samenstelling van de onderzoekspopulaties. Ze geven aan hoe hoog de recidive is, maar laten geen oorzaken of effecten zien. Het zijn puur beschrijvende statistieken die niet herleidbaar zijn tot individuele personen. Om technische redenen en omwille van de privacy worden statistieken niet getoond als de onderzoeksgroep kleiner is dan 15 of als de recidivepercentages hoger zijn dan 90%.

Figuur 4 Screenshot REPRIS

The screenshot shows the REPRIS web application interface. At the top, there is a navigation bar with links for Home, Onderwerpen, Trefwoord ABC, Onderzoek (selected), Publicaties, and Organisatie. A search bar is located on the right side of the navigation bar. Below the navigation bar, there is a sidebar with a list of categories under 'Cijfers en Prognoses', including Recidivemonitor, Onderzoeksmethode, Lopende projecten, Gepubliceerde recidivestudies, Repris (selected), Voortgangsberichten, Programmabureau JL&R, and Privacy. The main content area displays the title 'Repris' and a paragraph explaining that REPRIS allows users to select data from the WODC-Recidivemonitor, showing raw figures without corrections for shifts in the population composition. It notes that the figures indicate the level of recidivism but do not show causes or effects, and that they are not shown for groups smaller than 15 or with recidivism percentages above 90%. Below the text is a form titled 'Maak hieronder uw selectie' with several dropdown menus: 'Onderzoeksgroep' (daders met een strafzaak), 'Selectieperiode' (2007), 'Recidivecriterium' (algemene recidive), 'Statistiek' (prevalentie), 'Groepskenmerk' (totale groep), and 'Categorie' (nvt). A 'Toon resultaat' button is located below the form.

¹⁰ Een uitsluiting uit REPRIS gaat gepaard met een toelichting, maar het gebruik van de cijfers vindt plaats buiten verantwoordelijkheid van het WODC.

5 Dataleveranties

Onderzoekers die zelf analyses willen doen op het bronmateriaal van de Recidivemonitor kunnen een aanvraag doen bij het WODC. Voor de uitlevering van individuele gegevens, veelal justitiële carrièregegevens uit de OBJD, gelden strikte voorwaarden. Dit met het oog op de bescherming van de privacy van de betrokken justitiabelen. Microdata worden alleen verstrekt voor onderzoeksdoeleinden. Bovendien dient, als het gaat om de verstrekking van justitiële gegevens, vooraf toestemming te zijn verleend door de minister van Veiligheid en Justitie.

Verzoeken om microdata uit de OBJD worden behandeld in het MT-WODC.¹¹ Bij een positief besluit levert het team van de Recidivemonitor de gegevens aan. Aan de afhandeling van een verzoek kunnen kosten zijn verbonden. De externe onderzoeker tekent een verklaring waarin hij/zij zich akkoord verklaart met de voorwaarden die aan het gebruik van de gegevens zijn verbonden. De voorwaarden staan vermeld in de circulaire 'Informatiebeveiliging en gegevensbeheersplan WODC' van 8 december 2008. Deze is op te vragen bij het WODC.

Aanvragers van microdata moeten rekening houden met betrekkelijk lange doorlooptijden. Er is tijd nodig voor het in behandeling nemen van het verzoek, voor de eventuele matching van de persoonsgegevens door de JustID en voor het verwerken van de ruwe OBJD-gegevens tot analyseerbare informatie.

Meer informatie over de WODC-Recidivemonitor kunt u vinden op de website van het WODC (www.wodc.nl/Recidivemonitor). Ook kunt u contact opnemen met de secretaris van de Recidivemonitor (RecidivemonitorWODC@minjus.nl).

¹¹ De informatie is ook te verkrijgen bij JustID, maar alleen als individueel (digitaal) uittreksel uit de Justitiële Documentatie.

Literatuur

- Alberda, D., Drost, V.A.M., & Wartna, B.S.J. (2010). *Recidive onder werkgestrafte jongeren*. Den Haag: WODC. Factsheet 2010-5.
- Beijersbergen, K.A., & Wartna, B.S.J. (2007). *Recidivemeting Glen Mills: De uitstroomresultaten van de Glen Mills School in termen van strafrechtelijke recidive*. Den Haag: WODC. Fact sheet 2007-7.
- Blom, M., Bregman, I.M., & Wartna, B.S.J. (in voorbereiding) *Geregistreeerde verkeerscriminaliteit in kaart: Achtergrondkenmerken en recidive van geregistreeerde verkeersdelinquenten in Nederland*. Den Haag: WODC.
- Bregman I.M., & Wartna, B.S.J. (2010). *Recidive TBS 1974-2006: Ontwikkelingen in de strafrechtelijke recidive van ex-terbeschikkinggestelden: Een tussenverslag*. Den Haag: WODC. Factsheet 2010-4.
- Cameron, C., & Trivedi, P.K. (1998), *Regression analysis of count data*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hosmer, D.W., & Lemeshow, S. (2000) *Applied logistic regression*. New York: Wiley.
- Klein, J.P. & Moeschberger, M.L. (1997) *Survival analysis: Techniques for censored and truncated data*. New York: Springer.
- SPSS Inc. (2006). SPSS Advanced Statistics 17.0. Geraadpleegd op 15 juli 2011: www.support.spss.com/ProductsExt/SPSS/ESD/17/Download/User%20Manuals/English/SPSS%20Advanced%20Statistics%2017.0.pdf.
- Tollenaar, N., & Laan, A.M. van der (2010) *Trends in de populatie zeer actieve veelplegers uit de periode 2003-2007*. Den Haag: WODC. Factsheet 2010-1.
- Wingerden, S. van, Alberda, D., Moerings, M., Wartna, B., & Wilsem, J. van (2010). *Recidive en nazorg: Onderzoek onder oud-bewoners van Exodus, DOOR, Moria & Ontmoeting*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Wartna, B.S.J., Kalidien, S., & Essers, A.A.M. (2006) *Replicatie recidivemeting JJI Den Engh: De uitkomsten van de SocioGroepsStrategie in termen van strafrechtelijke recidive*. Den Haag: WODC. Fact sheet 2006-9.
- Wartna, B.S.J., Tollenaar, N., Blom, M., Alma, S., Essers, A.A.M., & Bregman, I.M. (2010). *Recidivebericht 1997-2007: Ontwikkelingen in de strafrechtelijke recidive van Nederlandse justitiabelen*. Den Haag: WODC. Factsheet 2010-6.
- Wartna, B, Tollenaar, N. & Bogaerts, S. (2009). StatRec: Inschatting van het recidivegevaar van verdachten van een misdrijf. *Tijdschrift voor Criminologie*, 51(3), 277-295.

Bijlage 1 Indeling van afdoeningen

Onderzoek in het kader van de WODC-Recidivemonitor vindt plaats op basis van gegevens uit de OBJD, een geanonimiseerde kopie van het Justitiële Documentatiesysteem. Strafzaken kunnen worden afgedaan met meer dan één 'vonnisonderdeel'. In de Recidivemonitor wordt per zaak bijgehouden van welke vonnisonderdelen sprake is. Daarnaast wordt de afdoening van elke strafzaak ingedeeld in één van de negen hoofdcategorieën (zie tabel B1). Het vonnisonderdeel dat in de tabel het eerste voorkomt is daarbij bepalend. Een zaak waarin zowel een boete als een onvoorwaardelijke gevangenisstraf wordt opgelegd, wordt dus ingedeeld bij de onvoorwaardelijke vrijheidsstraffen.

Tabel B1 In de OBJD voorkomende afdoeningen naar hoofdcategorie

Hoofdcategorie	Afdoeningen
Vrijheidsbeperkende maatregel	gedragsbeïnvloedende maatregel, plaatsing in een inrichting voor buitengewone behandeling, plaatsing in een inrichting voor jeugdigen, plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders, plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, strafrechtelijke ondertoezichtstelling, strafrechtelijke opvang verslaafden, (jeugd-)tbs met bevel tot verpleging, tbs met voorwaarden, (jeugd-)tbs zonder bevel tot verpleging, terbeschikkingstelling van de regering
Onvoorwaardelijke vrijheidsstraf*	arrest, gevangenisstraf, hechtenis, jeugddetentie, levenslange gevangenisstraf, militaire detentie, plaatsing in een rijkswerkinrichting, plaatsing in een tuchtschool
Leerstraf	deelname aan een alcoholverkeerscursus als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke vrijheidsstraf, leerstraf en transactie leerproject
Werkstraf	dienstverlening als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke vrijheidsstraf, dienstverlening in het kader van een beleidssepot, onbetaalde arbeid ten algemene nutte, transactie arbeid schadeherstel, transactie onbetaalde arbeid ten algemene nutte, transactie werkstraf, werkstraf
Voorwaardelijke vrijheidsstraf	arrest, gevangenisstraf, hechtenis, jeugddetentie, militaire detentie, plaatsing in een rijkswerkinrichting, plaatsing in een tuchtschool
Geldboete	boete, maatregel van schadevergoeding, storting in het waarborgfonds, schadevergoeding, storting in het schadefonds geweldsmisdrijven en storting ten gunste van een instelling als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke vrijheidsstraf, toewijzing civiele vordering, transactie geldsom, transactie schadevergoeding, transactie waarborgsom, schadevergoeding, strafbeschikking geldboete, waarborgsom
(Overige) transactie	afstand doen van voorwerpen, voorwaarde tot presteren, opvolgen aanwijzingen instantie, ontneming wederrechtelijk verkregen voordeel, ontzegging rijbevoegdheid, uitlevering voorwerp
Beleidssepot/geen (substantiële) straf/ maatregel	ander dan strafrechtelijk ingrijpen prevaleert, beperkte kring, berisping, civiel en administratief recht, civielrechtelijke jeugdmaatregel, corporatie wordt vervolgd, door feit of gevolgen getroffen, gering aandeel in het feit, gering feit, geringe strafwaardigheid van het feit, gewijzigde omstandigheden, gezondheidstoestand, krijgstu- telijk afgedaan, landsbelang, leeftijd, leidinggever wordt vervolgd, maatschappelijk belangenconflict, medeschuld van de benadeelde, mondelinge waarschuwing, on- voldoende nationaal belang, oud feit, recente bestraffing, rechtspersoon wordt vervolgd, reclasseringsbelang, schriftelijke waarschuwing, schuldig zonder oplegging van straf of maatregel, sociale fraude, strafrechtelijke jeugdmaatregel, tbs, ter verjaring opgelegd, verdachte onvindbaar, verhouding tot benadeelde geregeld, verjaard, vervolging in strijd met belang van benadeelde, wetswijziging
Voeging	voeging ad informandum, voeging ter berechting en voeging ter zitting
Technisch sepot/ niet-schuldigverklaring	burgerlijk rechter niet bevoegd, dader niet strafbaar, feit niet strafbaar, geen wettig bewijs, OM niet ontvankelijk, onrechtmatig verkregen bewijs en ten onrechte als verdachte vermeld, dagvaarding nietig, dagvaarding hoger beroep nietig, ontslag van rechtsvervolging, oproeping nietig, oproeping hoger beroep nietig, onbevoegd- verklaring van de rechter, veroordeelde niet ontvankelijk, vrijspraak
Overige afdoening	afwijzing civiele vordering, benadeelde partij niet ontvankelijk, ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, onttrekking aan het verkeer van inbeslaggenomen goederen, ontzegging van bepaalde bevoegdheden, ontzegging van bepaalde rechten, ontzegging van de bevoegdheid luchtvaart uit te oefenen, ontzegging van de rijbevoegdheid, ontzetting tot zijn van raadsman of gerechtelijke bewindvoerder, ontzetting uit ambt, ontzetting uit bepaalde beroepen, ontzetting uit gewapende macht, ontzetting van het kiesrecht en van de verkiesbaarheid, openbaarmaking rechterlijke uitspraak, rechter niet in staat m.b.t. beslag, stillegging van de onder- neming, tenietdoening wederrechtelijke verrichtingen, terbeschikking rechthebbende tot 3 maanden na onherroepelijk worden vonnis, teruggave inbeslaggenomen goederen, verbeurdverklaring, verrichten hetgeen wederrechtelijk is nagelaten, verrichten van prestaties tot goedmaken

Bijlage 2 Welke strafzaken tellen mee en welke niet?

De WODC-Recidivemonitor baseert haar metingen op het vóórkomen van nieuwe strafzaken. Niet alle strafzaken worden meegenomen. Het gaat om justitiecontacten met een 'geldige' afdoening. Hieronder staat een opsomming van de strafzaken die bij het bepalen van de recidive niet respectievelijk wel meetellen. Vooral in onderzoek met een korte observatieperiode kan het voorkomen dat zaken die reeds in de OBJD zijn opgenomen, nog niet zijn afgedaan. Deze zaken worden toch meegenomen in de berekeningen van de recidive, omdat de ervaring leert dat slechts een betrekkelijk klein percentage van de misdrijfzaken eindigt in een vrijspraak, een technisch sepot of een technische beslissing van de rechter. Negen op de tien zaken die onder de aandacht van het OM worden gebracht, leveren een zogenoemde 'geldige' afdoening op.

Zaken die niet meetellen bij het bepalen van de recidive

- Kantongerechtszaken. Dit zijn zaken waarbij alle feiten onder de competentie van de kantonrechter vallen.
- Zaken die zijn overgedragen naar een ander parket.
- Zaken eindigend in een technisch sepot.¹²
- Zaken eindigend in ontslag van rechtsvervolging of een overige rechterlijke uitspraak, waarbij geen schuldigverklaring is uitgesproken, bijvoorbeeld: dagvaarding (Hoger Beroep) nietig, OM niet ontvankelijk, oproeping (Hoger Beroep) nietig, rechter niet bevoegd, veroordeelde niet ontvankelijk.
- Zaken eindigend in een algehele vrijspraak. Dit zijn zaken waarbij voor alle feiten vrijspraak volgt.

Zaken die wel meetellen bij het bepalen van de recidive

- Zaken die nog niet zijn afgedaan.
- Zaken die (ad informandum, ter berechting of ter zitting) zijn gevoegd bij een andere zaak.
- Zaken die zijn afgedaan met een transactie.
- Zaken eindigend in een beleidssepot.¹³
- Zaken die eindigden in een (vrijheidsbeperkende) maatregel, een (on)voorwaardelijke vrijheidsstraf, een taakstraf, een geldboete of financiële maatregel of een andere (bijkomende) straf of maatregel.

¹² Als grond kan worden aangevoerd: burgerlijke rechter niet bevoegd, dader niet strafbaar, feit niet strafbaar, onvoldoende bewijs, niet ontvankelijk, onrechtmatig verkregen bewijs, strafrechter niet bevoegd en ten onrechte als verdachte vermeld.

¹³ Als grond kan worden aangevoerd: ander dan strafrechtelijk ingrijpen prevaleert, beperkte kring, civiel en administratief recht, civielrechtelijke jeugdmaatregel, corporatie wordt vervolgd, door feit of gevolgen getroffen, gering aandeel in feit, gering feit, geringe strafwaardigheid van het feit, gewijzigde omstandigheden, gezondheidstoestand, krijgstuuchtelijk afgedaan, landsbelang, leeftijd, leidingevende wordt vervolgd, maatschappelijk belangenconflict, medeschuld van de benadeelde, onvoldoende nationaal belang, oud feit, recente bestraffing, rechtspersoon wordt vervolgd, reclasseringsbelang, sociale fraude, strafrechtelijke jeugdmaatregel, tbs, ter verjaring opgelegd, verdachte onvindbaar, verhouding tot benadeelde geregeld, verjaard, vervolging in strijd met belang van benadeelde en wetswijziging.

Bijlage 3 Indeling van delicten naar ernst

In deze bijlage vindt men een overzicht van de strafdreiging van de meest voorkomende delicten die in 2006 in de OBJD werden geregistreerd (zie tabel B2). Eén delict kan meerdere wetsartikelen bevatten (maximaal vijf). Er wordt een onderscheid gemaakt tussen lichte, middelzware en zware criminaliteit. In de categorie 'lichte criminaliteit' vallen feiten met een wettelijke strafdreiging van minder dan 4 jaar. In de categorie 'middelzware criminaliteit' vallen alle feiten met een strafdreiging van 4 tot 8 jaar. Feiten met een strafdreiging van 8 jaar of meer vallen in de categorie 'zware criminaliteit'.

Wanneer uit de feitinformatie in de OBJD niet blijkt welke strafdreiging van toepassing is, wordt de laagste strafdreiging gekozen. Op het overtreden van artikel 2 lid 1 sub b van de Opiumwet bijvoorbeeld, staat hoogstens 6 maanden hechtenis. Wanneer er echter sprake is van opzet, is de maximale strafdreiging 8 jaar. In de OBJD wordt niet altijd geregistreerd of er sprake was van opzet. In die gevallen wordt dus de laagste strafdreiging gekozen. Aan artikelen uit wetten, anders dan het Wetboek van Strafrecht, de Opiumwet, de Wegenverkeerswet en de Wegenverkeerswet 1994, de Vuurwapenwet en de Wet wapens en munitie worden geen strafdreigingen toegevoegd.

Tabel B2 Strafdreiging van de vaakst voorkomende delicten

a Relatief lichte criminaliteit (strafdreiging minder dan 4 jaar)				
Wet	Artikel	Strafdreiging	Delictcategorie	Omschrijving
Auteurswet	31A/C	1 jaar	Overig	Opzettelijke inbreuk
Opiumwet	2/C	6 maanden	Drugs	Verbodsbepalingen m.b.t. middelenlijst I
Opiumwet	3/B	1 maand	Drugs	Verbodsbepalingen m.b.t. middelenlijst II
Wetboek van Strafrecht	138/1	6 maanden	Vernieling, lichte agressie en openbare orde	Huisvredebreuk
Wetboek van Strafrecht	180	1 jaar	Vernieling, lichte agressie en openbare orde	Wederspanningheid
Wetboek van Strafrecht	184/1	3 maanden	Vernieling, lichte agressie en openbare orde	Niet voldoen aan ambtelijk bevel
Wetboek van Strafrecht	266/1	3 maanden	Overig	Eenvoudige belediging
Wetboek van Strafrecht	266/1 + 267/2	4 maanden	Overig	Eenvoudige belediging
Wet Milieubeheer	10.2/1	n.v.t	Overig	Ontdoen (afvalstoffen) buiten inrichting
Wet Milieubeheer	10.23/1	n.v.t	Overig	Gemeentelijke afvalstoffenverordening
Wegenverkeerswet 1994	7/1/A	3 maanden	Verkeer	Verlaten plaats ongeval
Wegenverkeerswet 1994	8	3 maanden	Verkeer	Besturen onder invloed
Wegenverkeerswet 1994	9/1	3 maanden	Verkeer	Besturen na ontzegging rijbevoegdheid
Wegenverkeerswet 1994	9/2	3 maanden	Verkeer	Besturen na ongeldigverklaring rijbewijs
Wet wapens en munitie	13/1	9 maanden	Overig	Verbodsbepaling voor wapens van categorie I
Wet wapens en munitie	26/1	9 maanden	Overig	Verbod voorhanden hebben
b Middelzware criminaliteit (strafdreiging 4 tot 8 jaar)*				
Wet	Artikel	Strafdreiging	Delictcategorie	Omschrijving
Wetboek van Strafrecht	141/1	4,5 jaar	Vernieling, lichte agressie en openbare orde	Gezamenlijke openlijke geweldpleging
Wetboek van Strafrecht	285/1	2 jaar	Geweld	Bedreiging met misdrijf
Wetboek van Strafrecht	300/1	3 jaar	Geweld	Mishandeling
Wetboek van Strafrecht	310	4 jaar	Vermogen zonder geweld	Diefstal
Wetboek van Strafrecht	311/1/4	6 jaar	Vermogen zonder geweld	Diefstal onder verzwarende omstandigheden
Wetboek van Strafrecht	311/1/5	6 jaar	Vermogen zonder geweld	Diefstal onder verzwarende omstandigheden
Wetboek van Strafrecht	350/1	2 jaar	Vernieling, lichte agressie en openbare orde	Zaakbeschadiging
Wetboek van Strafrecht	416/1/A	4 jaar	Vermogen zonder geweld	Opzetheling

c Zware criminaliteit (strafdreiging meer dan 8 jaar)				
Wet	Artikel	Strafdreiging	Delictcategorie	Omschrijving
Opiumwet	2/A + opzet	12 jaar	Drugs	Verbodsbepalingen m.b.t. middelenlijst I
Opiumwet	2/B + opzet	8 jaar	Drugs	Verbodsbepalingen m.b.t. middelenlijst I
Wetboek van Strafrecht	157/1	12 jaar	Vernieling, lichte agressie en openbare orde	Veroorzaking van brand etc.
Wetboek van Strafrecht	242	12 jaar	Geweld	Verkrachting
Wetboek van Strafrecht	246	8 jaar	Geweld	Feitelijke aanranding der eerbaarheid
Wetboek van Strafrecht	287	15 jaar	Geweld	Doodslag
Wetboek van Strafrecht	302/1	8 jaar	Geweld	Zware mishandeling
Wetboek van Strafrecht	312/1	9 jaar	Geweld	Diefstal met geweld of bedreiging

* Delicten met een lagere strafdreiging maar waarvoor wel voorlopige hechtenis kan worden opgelegd, vallen ook in de categorie 'middelzware criminaliteit'.

Bijlage 4 Analysetechnieken

In deze bijlage vindt u een korte toelichting op enkele analysetechnieken die in het kader van de Recidivemonitor worden gebruikt.

Survivalanalyse

Survivalanalyse is bedoeld om de duur tot aan een eventuele gebeurtenis te meten, in ons geval de duur tot aan recidive. De periode waarover gegevens bekend zijn, loopt doorgaans van persoon tot persoon uiteen. Niet iedereen in de onderzoeksgroep is even lang in de gelegenheid geweest om te recidiveren. Dit probleem kan worden opgelost door de observatieperiode voor alle personen gelijk te stellen aan de minimale duur dat een persoon kon worden gevolgd. Maar dit betekent dat men met een deel van de verzamelde informatie niets kan doen. Nieuwe justitiecontacten die buiten de minimale observatietermijn vallen, blijven dan immers buiten beschouwing. Met behulp van survivalanalyse kan dit probleem echter worden ondervangen. De kans op recidive wordt niet eenmalig vastgesteld (bijvoorbeeld alleen na 2 jaar), maar op elk moment tussen de start en het einde van de totale observatietermijn. De proportie recidivisten wordt steeds berekend op grond van het aantal personen dat op dat moment beschikbaar is. Een persoon telt dus alleen mee in de berekening zolang hij kon worden gevolgd. Survivalanalyse is opgenomen in SPSS. Een goede introductie van de techniek is te vinden in SPSS Advanced models (2006).

Cox regressie

Cox regressie is een survivalmodel waarmee ook het effect van achtergrondkenmerken op de recidivekans kan worden geschat. De achtergrondkenmerken kunnen zowel categorische als continue variabelen zijn. Met behulp van Cox regressie kan worden vastgesteld hoe achtergrondkenmerken zoals sekse, geboorteland en het aantal eerdere justitiecontacten samenhangen met de kans op recidive. Het effect wordt uitgedrukt in een coëfficiënt, de exponent bèta (e^{β}). De hoogte van deze coëfficiënt geeft de sterkte van het verband aan. Bij categorische variabelen, zoals sekse, drukt de e^{β} uit hoezeer de zogenoemde 'hazard ratio' op recidive toeneemt bij een bepaalde waarde van de variabele. De hazard is de verhouding van de kans om op een tijdstip te recidiveren en de cumulatieve kans om tot aan dat tijdstip niet te recidiveren. Een coëfficiënt van 2,5 voor de waarde 'man' bijvoorbeeld, betekent dat de hazard dat mannelijke daders recidiveren 2,5 keer zo groot is als de hazard op recidive bij vrouwen. Bij numerieke variabelen, zoals het aantal eerdere justitiecontacten of de startleeftijd van de dader (zogenoeten 'telvariabelen'), geeft de coëfficiënt aan hoeveel procent de hazard op recidive daalt of stijgt als de waarde van de variabele met 1 eenheid toeneemt. Een coëfficiënt van 1,05 voor het aantal eerdere contacten bijvoorbeeld, houdt in dat bij elk eerder justitiecontact de hazard op latere recidive 5% groter is en een coëfficiënt van 0,97 voor startleeftijd geeft aan dat de hazard op recidive met 3% afneemt met elk jaar dat de eerste strafzaak van de dader later plaatsvond.

Cox regressie is opgenomen in SPSS. Stata kent echter meer standaardmogelijkheden. Voor een uitvoerige bespreking van de techniek, zie bijvoorbeeld Klein en Moeschberger (1997).

Logistische regressie

Bij sommige toepassingen van het voorspellingsmodel, bijvoorbeeld de individuele risicotaxatie (zie box 3), wordt logistische regressieanalyse gebruikt. Logistische

regressie is een techniek speciaal bedoeld voor de analyse van dichotome uitkomstvariabelen (wel of geen recidive). In tegenstelling tot bij survivalanalyse wordt de duur tot de recidive niet in de analyse betrokken. Logistische regressie levert een inschatting op van het recidivegevaar binnen een periode van één bepaalde lengte, bijvoorbeeld binnen 2 of binnen 4 jaar na de uitgangszaak of de uitstroom uit de inrichting. Verder is de output (en de interpretatie daarvan) vergelijkbaar met die van survivalanalyse. Zie Hosmer en Lemeshow (2000) voor meer uitleg.

Poisson regressie

Voor aanvullende analyses van de recidivefrequentie kan gebruik worden gemaakt van Poisson regressie. Deze techniek is bij uitstek geschikt voor de analyse van 'telvariabelen'. Waar lineaire regressie bedoeld is voor continue variabelen, logistische analyse voor dichotome variabele en Cox voor dichotome duurvariabelen, wordt poisson regressie toegepast in situaties waarin de afhankelijke variabele een discrete variabele is die aangeeft hoe vaak een gebeurtenis, hier: een geval van recidive, heeft plaatsgevonden. SPSS bevat slechts beperkte mogelijkheden voor het toepassen van poisson regressie. In Stata zijn echter de meest voorkomende varianten standaard opgenomen, inclusief het zogenaamde 'zero inflated negative binomial model' (ZINB). Dit model is bij uitstek geschikt in situaties waarin er relatief veel non-recidivisten zijn. Zie Cameron en Trivedi (1998).